

วารสาร
นาคบุตรปริทรรศน์

Nakhbub Paritat Journal

ISSN 3027-7779 (Online)

ปีที่ 18 ฉบับที่ 1 มกราคม - เมษายน 2569 Vol. 18 No. 1 January - April 2026

สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา 1 หมู่ 4 ต.ท่าบัว อ.เมือง จ.นครราชสีมา 80280
Research and development institute Nakhon Si Thammarat Rajabhat University 1 Moo 4, Tha Ngio, Mueang, Nakhon Si Thammarat 80280

Received: October 8, 2024

Revised: April 3, 2026

Accepted: April 5, 2026

การประเมินผลตอบแทนทางสังคมจากการลงทุน (SROI)
ของโครงการจัดการท่องเที่ยวทางรางวิถีถิ่นเขาหลวง จังหวัดนครราชสีมา

Social Return on Investment (SROI) of the Khao Luang Local Railway
Tourism Project, Nakhon Si Thammarat Province

วิชิต จรุงสุจริตกุล*

ชฎาภรณ์ ณ นคร

กาญจนาพรณ จรพงศ์

มัลลิกา คงแก้ว

คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

*ผู้ประสานงานหลัก (Corresponding Author) E-mail: wichit_jar@nstru.ac.th

Wichit Charungsutjaritkul*

Chadaphorn Na Nakorn

Kanjanapan Jarapong

Munlika KongKeaw

Faculty of Management Sciences, Nakhon Si Thammarat Rajabhat University

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินผลตอบแทนทางสังคมจากการลงทุน (SROI) ของโครงการจัดการท่องเที่ยวทางรางวิถีถิ่นเขาหลวง จังหวัดนครศรีธรรมราช การวิจัยนี้ใช้การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในชุมชน ตามพิกัดพื้นที่โดยรอบสถานีรถไฟที่มีเส้นทางตามแนวเขาหลวงกับเส้นทางและกิจกรรมการท่องเที่ยวทางราง แล้วนำมาประเมินผลตอบแทนทางสังคมจากการลงทุน

การประเมินผลตอบแทนทางสังคม (SROI) ผ่านขั้นตอนการวิเคราะห์ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และการวิเคราะห์ผลลัพธ์ของกิจกรรมการพัฒนาการจัดการองค์ความรู้การท่องเที่ยวให้แก่ชุมชน การพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยว โดยจัดเป็นการออกแบบโปรแกรมการท่องเที่ยวที่สร้างสรรค์มูลค่าเพิ่มการท่องเที่ยวให้กับชุมชน การสร้างและพัฒนาอาชีพ การต่อยอดผลิตภัณฑ์ชุมชนที่ใช้วัตถุดิบท้องถิ่น เช่น ของที่ระลึก และการยกระดับผู้ประกอบการท่องเที่ยวให้มีมาตรฐานเพิ่มขึ้นในชุมชน ก่อให้เกิดรายได้เพิ่มขึ้นและสร้างผลลัพธ์ทางสังคมที่ดี

ผลการวิจัยพบว่า ในการประเมินผลตอบแทนทางสังคมจากการลงทุนนี้เป็นการประเมินแบบ Ex-ante and on going เป็นขณะที่โครงการยังดำเนินอยู่ โดยต้นทุนของโครงการวิจัย คือ 1,600,000 บาท ผลประโยชน์สุทธิในรูปของผลผลิตและผลลัพธ์ทางสังคมมีมูลค่ารวม 16,067,360 บาท คิดเป็นมูลค่าปัจจุบันของผลประโยชน์สุทธิ 15,263,992 และประเมินผลตอบแทนทางสังคมจากการลงทุน คิดเป็น 7.88 เท่า แสดงว่ามีความคุ้มค่าในการลงทุน

คำสำคัญ: การประเมินผลตอบแทนทางสังคมจากการลงทุน; ท่องเที่ยวทางราง; เขาหลวง; จังหวัดนครศรีธรรมราช

Abstract

This study aimed to evaluate the social return on investment (SROI) of the Khao Luang Local Railway Tourism Management Project in Nakhon Si Thammarat Province. A qualitative research approach was employed using purposive sampling. Data were collected from community stakeholders located along the Khao Luang railway corridor, including areas surrounding railway stations and related rail tourism routes and activities. The SROI was subsequently evaluated.

The SROI assessment was conducted through stakeholder analysis and outcome analysis of key activities, including the development of tourism knowledge management for the community; the development of tourism routes through the design of creative tourism programs that add value to the community; the creation and development of occupations; the enhancement of community products using local raw materials, such as souvenirs; and the upgrading of tourism entrepreneurs to higher standards within the community. These activities resulted in increased income and positive social outcomes.

The findings revealed that the SROI assessment was conducted using an ex-ante and ongoing approach while the project was still in operation. The total project cost was 1,600,000 baht. The total net benefits, including outputs and social outcomes, were valued at 16,067,360 baht, with a net present value of 15,263,992 baht. The estimated SROI ratio was 7.88:1, indicating that the project represents a worthwhile investment.

Keywords: Social return on investment evaluation; Railway tourism; Khao Luang; Nakhon Si Thammarat Province

บทนำ

การท่องเที่ยวทางรถไฟเป็นอีกทางเลือกหนึ่งที่สามารถตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวที่ต้องการแสวงหาประสบการณ์ใหม่ ๆ ประกอบการเรียนรู้การสัมผัสการชื่นชมกับเอกลักษณ์ความงามทางวัฒนธรรม คุณค่าทางประวัติศาสตร์วิถีชีวิตความเป็นอยู่ของกลุ่มชนอื่น ความแตกต่างทางวัฒนธรรมของชนต่างสังคมไม่ว่าจะเป็นในด้านของศิลปะสถาปัตยกรรม โบราณสถาน โบราณวัตถุ เรื่องราวและคุณค่าทางประวัติศาสตร์ รูปแบบวิถีชีวิต ภาษา การแต่งกาย การบริโภค ความเชื่อ ศาสนา จารีตประเพณีล้วนแล้วแต่เป็นสิ่งที่ดึงดูดใจที่สำคัญกระตุ้นให้เกิดเป็นการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมขึ้น

จังหวัดนครศรีธรรมราชมีความหลากหลายของแหล่งท่องเที่ยวไม่ว่าจะเป็นศิลปะวัฒนธรรม ทะเล แม่น้ำ ถ้าหากเรา ถือว่าเป็นต้นทุนทางทรัพยากรธรรมชาติของจังหวัดนครศรีธรรมราชการเพิ่มช่องทางให้นักท่องเที่ยวเป็นทางเลือกในการท่องเที่ยวทางรถไฟโดยใช้เส้นทางตามรางรถไฟ ถือได้ว่าเป็นการเปิดประสบการณ์ใหม่ให้นักท่องเที่ยว ซึ่งส่งผลให้เกิดการพัฒนาแนวทางการท่องเที่ยวใหม่ในจังหวัดซึ่งต้องใช้การศึกษาแนวทางความเป็นไปได้และความคุ้มค่าของการเปิดรูปแบบการท่องเที่ยวทางรถไฟในจังหวัด นครศรีธรรมราช มีเส้นทางรถไฟสายภาคใต้ที่เดินทางจากกรุงเทพฯ ผ่านจังหวัดนครศรีธรรมราช ณ ชุมทางทุ่งสง เชื่อมฝั่งอ่าวไทยและอันดามัน โดยมีรถไฟโดยสาร 3 ประเภท ได้แก่ รถด่วนพิเศษ รถด่วน และรถเร็ว ทั้งนี้ มีหลายสถานีรถไฟที่มีสถานที่สำคัญหรือแหล่งท่องเที่ยวตั้งอยู่ใกล้เคียง เช่น จุดหยุดรถพ้อท่านคล้ายวาจาสิทธิ์ และสถานีจันต้อยใกล้วัดธาตุน้อย สถานีคลองจ้อยใกล้น้ำตกคลองจ้อยและจุดขึ้นเขาเหมนตำนานวิหาในม่านเมฆ สวิสเซอร์แลนด์เมืองใต้ สถานีนาบอนใกล้ตลาดโบราณ 200 ปี สถานีชุมทางทุ่งสงใกล้ตลาดชุมทาง เป็นต้น

นอกจากนี้แผนพัฒนาการท่องเที่ยวจังหวัดนครศรีธรรมราช พ.ศ. 2565-2570 มีประเด็นยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการท่องเที่ยวทางรางของจังหวัดนครศรีธรรมราช ได้แก่ ยุทธศาสตร์ที่ 1 การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน สิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อการท่องเที่ยว ซึ่งเน้นรองรับการเปลี่ยนแปลงตามสถานการณ์โลก ยุทธศาสตร์ที่ 2 การพัฒนาศักยภาพบุคลากรด้านการท่องเที่ยว ซึ่งให้ความสำคัญต่อการบริการให้ได้มาตรฐานและการเป็นเจ้าบ้านที่ดีโดยใช้ฐานทรัพยากรและอัตลักษณ์ท้องถิ่น และการปรับตัวตามบริบทการเปลี่ยนแปลงการท่องเที่ยว และยุทธศาสตร์ที่ 3 การพัฒนาคุณภาพสินค้าและบริการด้านการท่องเที่ยวให้ได้มาตรฐาน ซึ่งให้ความสำคัญต่อการพัฒนาที่ตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวที่เปลี่ยนแปลงไปตามสถานการณ์หรือแนวโน้มการฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยวผ่านกิจกรรมส่งเสริมการอนุรักษ์โดยการมีส่วนร่วมของคนในพื้นที่ และการสร้างอัตลักษณ์เพื่อเพิ่มมูลค่า ทั้งนี้ ยังมีสถานที่ท่องเที่ยวหรือชุมชนท่องเที่ยวหลายแห่งที่เกี่ยวข้องกับทางรถไฟซึ่งได้รับการจัดความสำคัญให้บรรจุลงแผนดังกล่าวอีกด้วย สอดคล้องกับแนวคิดส่งเสริมการท่องเที่ยว "เหนือฟ้า เหนือเมฆ เหนือหมอก" ซึ่งกำหนดโดย การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สำนักงานนครศรีธรรมราช เพื่อให้สอดคล้องกับภูมิประเทศโดดเด่น คือ เทือกเขาหลวงที่เชื่อมโยงอำเภอเมือง อำเภอลานสกา อำเภอช้างกลาง อำเภอดง และอำเภอพิปูน ซึ่งมีสถานีรถไฟที่ผ่านในบางอำเภอตามแนวคิดนี้ด้วย (Nakhon Si Thammarat Provincial Office of Tourism and Sports, 2021)

การวิจัยนี้จึงมีความสำคัญอย่างยิ่งในการใช้เครื่องมือ การประเมินผลตอบแทนทางสังคมจากการลงทุน (SROI) เพื่อสรุปความคุ้มค่าในเชิงสังคมให้สอดคล้องกับการประเมินเชิงเศรษฐกิจ ดังงานวิจัยของ Mazzocchi et al. (2023) เรื่อง "SROI in Sustainable Tourism" ซึ่งชี้ให้เห็นว่าการประเมินผลตอบแทนทางสังคมช่วยให้ชุมชนท้องถิ่นเห็นภาพรวมของผลประโยชน์ที่กระจายตัวอย่างทั่วถึงมากกว่าการวัดเพียง GDP ของการท่องเที่ยวเพียงอย่างเดียว ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับคือการทราบถึง "ผลกระทบทางสังคม" ที่เกิดขึ้นกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียโดยตรง ซึ่งจะเป็นหลักฐานเชิงประจักษ์ยืนยันว่าการใช้งบประมาณในการจัดการท่องเที่ยวทางรางวิถีสานเขาหลวงนั้นมีความคุ้มค่าและเกิดประโยชน์แก่สังคมอย่างแท้จริง อีกทั้งยังเป็นการผลักดันผลงานวิจัยสู่การใช้ประโยชน์ในเชิงนโยบายและเศรษฐกิจที่จับต้องได้ในอนาคต

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อประเมินผลตอบแทนทางสังคมจากการลงทุน (SROI) ของโครงการจัดการท่องเที่ยวทางรางวิถีถิ่นเขาหลวง จังหวัดนครศรีธรรมราช

ระเบียบวิธีการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การศึกษานี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) (Viratchai, 2010) จากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับแผนงานวิจัยการจัดการท่องเที่ยวทางรางวิถีถิ่นเขาหลวงโดยชุมชน การวิเคราะห์ SROI นี้เป็นการวิเคราะห์แบบ Ex-ante and on going คือ การประเมินก่อนเริ่มโครงการและขณะที่โครงการยังดำเนินอยู่ตามแนวคิด Worapat, Tossawut, & Kankraisri (2024) สำหรับพิกัดพื้นที่ในการศึกษานั้นมีพิกัด ได้แก่ กลุ่มเป้าหมายประกอบด้วยผู้ที่อยู่ในรัศมี 10 กิโลเมตร โดยรอบสถานีรถไฟจำนวน 7 แห่ง ได้แก่ สถานีทวนพอ, ฉวาง, จันดี, วัดธาตุน้อย, นาบอน, คลองจิ่ง และทุ่งสง โดยคัดเลือกตัวแทนจาก 5 กลุ่ม ได้แก่ ตัวแทนชุมชน, ผู้ประกอบการ, หน่วยงานราชการ, ผู้นำชุมชน และตัวแทนจากสถานีรถไฟ รวมทั้งสิ้นสถานีละ 16 คน คิดเป็นจำนวนรวมทั้งหมด 112 คน ซึ่งเป็นกลุ่มที่ได้รับการพัฒนาผลิตภัณฑ์ท่องเที่ยวและอบรมความรู้จากโครงการโดยตรง

เครื่องมือและการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลประกอบด้วย 3 ส่วนหลัก คือ แบบสอบถาม, แบบสัมภาษณ์เชิงลึก และแบบประเมินผลตอบแทนทางสังคมจากการลงทุน (SROI) สำหรับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียแต่ละประเภท ในด้านการตรวจสอบคุณภาพ ผู้วิจัยได้นำเครื่องมือไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความเที่ยงตรง (Validity) ผ่านการวิเคราะห์ดัชนีความสอดคล้อง (IOC) โดยคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไปและปรับปรุงตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ นอกจากนี้ยังใช้แนวทางการตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า (Triangulation) (Chantavanich, 2008) เพื่อยืนยันความถูกต้องและความน่าเชื่อถือของข้อมูลก่อนนำไปวิเคราะห์

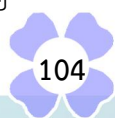
การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลภาคสนามผ่านกิจกรรมการมีส่วนร่วม 2 รูปแบบหลัก คือ การจัดประชุมกลุ่มย่อย (Focus Group Discussion) จำนวน 5 ครั้ง และการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) กับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เกี่ยวข้องโดยตรงเพื่อให้ได้ข้อมูลผลกระทบของโครงการอย่างตรงไปตรงมาที่สุด โดยขอบเขตการเก็บข้อมูลจะมุ่งเน้นไปที่กิจกรรมโครงการย่อยที่อยู่ระหว่างการทดสอบหรือยังดำเนินการไม่แล้วเสร็จ เช่น เส้นทางท่องเที่ยว การสร้างแบรนด์ และการสื่อสารการตลาด ในช่วงปี พ.ศ. 2566-2567

การวิเคราะห์ข้อมูล

เพื่อวิเคราะห์ผลลัพธ์ทางสังคมและผลตอบแทนทางสังคมจากการลงทุนผลจากการท่องเที่ยวทางรางวิถีถิ่นเขาหลวง จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) ในการวิเคราะห์ข้อมูลทั้งในรูปแบบของเอกสารหรือข้อเขียน ประกอบด้วย การวิเคราะห์หาความสอดคล้องกับหลักการประเมินผลกระทบทางสังคม รวมถึงวิเคราะห์ความแตกต่าง ความมีเหตุผลเชื่อมโยง จากนั้นจึงวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ในการวิเคราะห์ข้อมูลใช้การวิเคราะห์ผลตอบแทนทางสังคมจากการลงทุนตามคู่มือการประเมินผลลัพธ์ทางสังคมและผลตอบแทนทางสังคมจากการลงทุน (Achavanuntakul, & Yamla-or, 2018) มีขั้นตอนดังนี้

1. การกำหนดขอบเขตและการระบุผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย การกำหนดขอบเขตจำเป็นต้องมีความชัดเจนว่าเหตุใดจึงต้องมีการพิจารณากำหนดภายใต้ขอบเขตดังกล่าว และจะสามารถใช้แหล่งข้อมูลใดเพื่อนำมาเป็นข้อมูลสำหรับประเมินผลตามหลักการวิเคราะห์ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

2. การกำหนดแผนที่ผลลัพธ์ ที่แสดงถึงความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยนำเข้า ผลผลิต และผลลัพธ์นี้เรียกว่า ทฤษฎีการเปลี่ยนแปลง (Theory of Change) ซึ่งเป็นการบอกเล่าเรื่องราวว่าการดำเนินโครงการนี้สามารถสร้างความแตกต่างให้แก่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียของโครงการได้อย่างไร โดยทฤษฎีการเปลี่ยนแปลงที่ใช้โดยทั่วไปเป็นการเปลี่ยนแปลงตามลำดับขั้น โดยแสดงในรูปประโยคตรรกะ ที่ยืนยันว่า “ถ้าเงื่อนไข (นี้) มีอยู่และได้ใช้ปัจจัยนำเข้า และดำเนินการตามนี้ แล้วจะทำให้...ผลผลิตนี้จะเกิดขึ้น... ด้วยผลนี้จะนำไปสู่ผลลัพธ์ที่คาดหวัง” (Buathong, Srakawee, & Panichareon, 2022)

3. การวิเคราะห์และกำหนดกรณีฐาน โดยในบางครั้งผู้ประเมินอาจพบว่าผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นบางส่วนอาจไม่ได้เกิดจากกิจกรรมของโครงการ แต่เกิดขึ้นเนื่องจากมีปัจจัยภายนอกอื่น ๆ ดังนั้นกำหนดกรณีฐานของการวิเคราะห์ผลตอบแทนทางสังคมคือ การหักออกเพื่อไม่กล่าวอ้างผลลัพธ์เกินจริง โดยทำการระบุผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหลักเพื่อสร้างแผนที่ผลลัพธ์โดยระบุรายละเอียดกิจกรรม และผลผลิต/ผลลัพธ์ของแต่ละกิจกรรมนาผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจากกิจกรรม นำมาประเมินเป็นมูลค่าเงิน ปรับปรุงผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อผลลัพธ์จากการดำเนินกิจกรรม ประกอบด้วยผลลัพธ์ส่วนเกิน (Deadweight หรือร้อยละของผลลัพธ์ที่จะเกิดขึ้นหากไม่มีการดำเนินกิจกรรม) และปัจจัยอื่น (Attribution หรือสัดส่วนผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจากกิจกรรมเฉพาะที่เป็นผลจากหน่วยงานนั้นเท่านั้น)

4. การคำนวณผลตอบแทนทางสังคมจากการลงทุน โดยเน้นการแปรต้นทุนและผลลัพธ์ทางสังคมที่เกิดจากการลงทุนในรูป “มูลค่าทางการเงิน” โดยการคำนวณอัตราส่วน SROI ของโครงการใช้สูตรคำนวณดังนี้ (พชร ชำนาญไพร, 2561)

$$SROI = \frac{\text{มูลค่าปัจจุบันของประโยชน์ต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม}}{\text{มูลค่าปัจจุบันของเงินลงทุน}}$$

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ผลลัพธ์ทางสังคมและผลตอบแทนทางสังคมจากการลงทุนผลจากการท่องเที่ยวทางรางวิถึถิ่นเขาหลวง จังหวัดนครศรีธรรมราช แบ่งตามลำดับขั้นตอนตามคู่มือการประเมินผลลัพธ์ทางสังคมและผลตอบแทนทางสังคมจากการลงทุน มีดังนี้

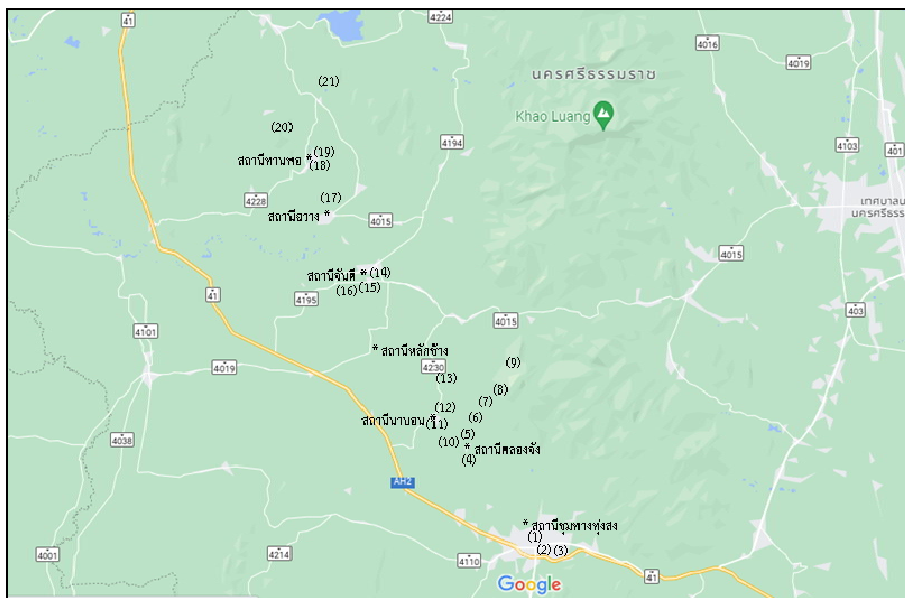
1. การกำหนดขอบเขตและการระบุผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

ขั้นตอนแรกก่อนเริ่มการวิเคราะห์ SROI จำเป็นต้องชี้แจงสิ่งที่การประเมินต้องการจะวัดผลและจะดำเนินการอย่างไร รวมถึงทำไมจึงจำเป็นต้องเริ่มกระบวนการวัดผล (Achavanuntakul, & Yamla-or, 2018) ดังนี้

ขั้นตอนย่อยที่ 1 การกำหนดขอบเขต (Establishing scope) ของการวิเคราะห์ SROI เป็นการแสดงขอบเขตที่ชัดเจนของสิ่งที่การประเมินผลนี้กำลังพิจารณา การกำหนดขอบเขตจำเป็นต้องมีความชัดเจนว่าเหตุใดจึงต้องมีการนำมาพิจารณาและสามารถใช้แหล่งข้อมูลใดเพื่อนำมาเป็นข้อมูลสำหรับประเมินผล นอกจากนี้ยังจำเป็นต้องกำหนดลำดับความสำคัญสำหรับการวัดผล โดยการวิเคราะห์ SROI ของโครงการการท่องเที่ยววิถึถิ่นเขาหลวง โดยขอบเขตของการวิเคราะห์ SROI ของโครงการการท่องเที่ยววิถึถิ่นเขาหลวง จะพิจารณาเฉพาะกิจกรรมของโครงการย่อยที่เป็นผลผลิตที่ดำเนินการยังไม่แล้วเสร็จและยังเป็นช่วงการทดสอบ เช่น เส้นทางท่องเที่ยว การสื่อสารการตลาดและการสร้างแบรนด์ ที่กำลังดำเนินโครงการเฉพาะในปี พ.ศ. 2566- 2567 ซึ่งยังไม่ได้เกิดเป็นการท่องเที่ยวจริงเป็นรูปธรรม

ขั้นตอนย่อยที่ 2 การระบุผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Identifying stakeholders) ถือเป็นขั้นตอนที่เป็นพื้นฐานสำคัญในกระบวนการประเมินผลตอบแทนทางสังคมจากการลงทุน (SROI) โดยโครงการจะต้องมีการบ่งชี้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเพื่อวิเคราะห์ว่าใครคือผู้ที่ได้รับประโยชน์หรือเสียประโยชน์จากการดำเนินงานโครงการ หลังจากนั้นจึงทำการวิเคราะห์หาแบบการดำเนินงานร่วมกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจนเกิดเป็นแนวทางที่เกิดประโยชน์และลดผลกระทบสูงสุด ผู้โดยการระบุผู้มีส่วนได้ส่วนเสียของโครงการการท่องเที่ยววิถึถิ่นเขาหลวง สามารถศึกษาได้จากภาพที่ 1 ด้านล่าง

ภาพที่ 1 แผนที่สถานีรถไฟและทรัพยากรการท่องเที่ยวตามโครงการท่องเที่ยวทางรางวิถีถิ่นเขาหลวง
ที่มา: Charungsutjaritkul, Na Nakorn, Jarapong , & KongKeaw (2024)

จากภาพที่ 1 แสดงแผนที่สถานีรถไฟและทรัพยากรการท่องเที่ยววิถีถิ่นเขาหลวง โดยมีรายละเอียดสถานีรถไฟ ชุมชนรอบสถานีรถไฟ และทรัพยากรการท่องเที่ยว ที่เป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ดังนี้

ตารางที่ 1 ตารางการระบุผู้มีส่วนได้ส่วนเสียของโครงการ

ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่สำคัญ (Key Stakeholders)	เหตุผลของการเข้าร่วม
1.ผู้ประกอบการในชุมชน โดยรอบสถานีรถไฟ ที่เป็นพิกัดของงานวิจัยในรัศมี 10 กิโลเมตร ซึ่งพิกัด ได้แก่ สถานีรถไฟทานพอ สถานีรถไฟฉวาง สถานีรถไฟจันดี สถานีรถไฟวัดธาตุน้อย สถานีรถไฟนาบอน สถานีรถไฟคลองจิ่ง และสถานีรถไฟทุ่งสง	โครงการท่องเที่ยวทางรางวิถีถิ่นเขาหลวง มุ่งเน้นพัฒนาการท่องเที่ยวให้เกิดขึ้นจากการท่องเที่ยวทางราง จึงมีผลต่อชุมชนหรือผู้ประกอบการชุมชน โดยรอบสถานีรถไฟ ที่เป็นพิกัดของงานวิจัย ดังนั้นผู้ประกอบการในชุมชนจึงเป็นผู้รับผลประโยชน์สูงสุด เพราะเป็นผู้ผลิตหรือให้บริการชั้นปลาย (End users) ของผลลัพธ์ทางสังคมที่เกิดจากโครงการ
2.องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.)	โครงการท่องเที่ยวทางราง วิถีถิ่นเขาหลวง เป็นการพัฒนางานวิจัยเชิงพื้นที่ ดังนั้นในพื้นที่ที่ศึกษา จึงต้องมีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) เข้าร่วม เนื่องจากเป็นการดำเนินการในพื้นที่ของ อปท.
3.หน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง เช่น ตำรวจ สาธารณสุข (รพสต.) รวมถึงกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน	กิจกรรมโครงการการท่องเที่ยว จำเป็นต้องมีหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องเข้าร่วม เนื่องจากเป็นผู้อำนวยความสะดวกและบริการนักท่องเที่ยว รวมถึงความเป็นระเบียบเรียบร้อย
4.ชาวบ้านในชุมชน พ่อค้าแม่ค้าในตลาด	โครงการท่องเที่ยวทางราง วิถีถิ่นเขาหลวง เป็นการพัฒนางานวิจัยเชิงพื้นที่ ดังนั้นชาวบ้านในชุมชน พ่อค้าแม่ค้าในตลาดจึงเป็นผู้รับผลประโยชน์ จากการเป็นผู้ผลิตต้นน้ำของสินค้าและบริการที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว ผู้ผลิตต้นน้ำซึ่งผลลัพธ์ทางสังคมที่เกิดขึ้น
5.ภาคเอกชนในชุมชน	สามารถให้บริการการท่องเที่ยวทั้งด้านข้อมูลและการบริการด้านอื่น ๆ ได้สมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

จากตารางที่ 2 การเปลี่ยนทุนวัฒนธรรมเป็นทุนทางเศรษฐกิจ โครงการนี้ไม่ได้มองแค่การรถไฟเป็นพาหนะ แต่ใช้สถานีรถไฟเป็น "จุดเชื่อมต่อของการท่องเที่ยว" ในการดัดแปลงสภาพของชุมชน (วิถีถิ่นเขาหลวง) ออกมาสร้างรายได้ผ่านผลิตภัณฑ์และเส้นทางท่องเที่ยว

ขั้นตอนย่อยที่ 3 เมื่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสียนี้เป็นผู้ได้รับผลกระทบจากโครงการทั้งเชิงบวกและเชิงลบ โดยสามารถชี้ให้เห็นว่ากิจกรรมใดของโครงการที่เป็นประโยชน์และกิจกรรมใดของโครงการที่ควรได้รับการปรับปรุงและพัฒนาให้ดียิ่งขึ้น ทั้งนี้วิธีการให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมีส่วนร่วมในการเก็บข้อมูลจนถึงการทำกิจกรรมร่วมกันการจัดประชุมกลุ่มย่อย (Focus Group Discussion) และการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) เพื่อให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียสามารถให้ข้อมูลการได้รับผลกระทบของโครงการอย่างตรงไปตรงมามากที่สุด

2. การกำหนดแผนที่ผลลัพธ์

การเริ่มต้นสร้างแผนที่ผลลัพธ์เริ่มจากการชี้ให้เห็นถึงผลกระทบที่โครงการต้องการสร้างให้เกิดซึ่งเป็นขอบเขตที่กว้างที่สุดของโครงการ การเริ่มต้นสร้างแผนที่ผลลัพธ์นี้สามารถใช้อธิบายได้ด้วยทฤษฎีการเปลี่ยนแปลง โดยทฤษฎีการเปลี่ยนแปลงของโครงการท่องเที่ยวทางรางวิถีถิ่นเขาหลวง สามารถแสดงให้เห็นได้ดังรูปประโยค ดังนี้ Buathong, Srakawee, & Panichareon, (2022)

“ถ้ามีการท่องเที่ยวทางรางวิถีถิ่นเขาหลวง แล้ว ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจะได้ประโยชน์” จาก

1. มิติด้านเศรษฐกิจ มีฐานะทางเศรษฐกิจดีขึ้น (ตัวชี้วัดรายได้เพิ่มขึ้น อาชีพเสริม อาชีพใหม่)

2. มิติด้านสังคม ชุมชนเกิดความเข้มแข็ง (ตัวชี้วัดความเข้มแข็ง) เกิดความสามัคคีและช่วยเหลือเกื้อกูล (ตัวชี้วัดการรวมกลุ่มหรือเครือข่ายที่เกิดขึ้น ตัวชี้วัดลดต้นทุนจากการใช้ประโยชน์ร่วมกัน การบริหารจัดการที่เกิดมูลค่า) พึ่งพาตัวเองได้ (ตัวชี้วัดการใช้ทรัพยากรภายในพื้นที่ ลดการใช้ทรัพยากรภายนอก)

3. มิติด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีการได้ประโยชน์จากการอนุรักษ์ทรัพยากร (ตัวชี้วัดมูลค่าจากการอนุรักษ์ หรือการใช้ประโยชน์จากทรัพยากร)

ทั้งนี้ผลการกำหนดแผนที่ผลลัพธ์สามารถแสดงให้เห็นได้ด้วยเครื่องมือเส้นทางสู่ผลกระทบ (Impact Pathway)

ตารางที่ 2 การกำหนดแผนที่ผลลัพธ์ของโครงการสถานีรถไฟตามเส้นทางการท่องเที่ยว โดยผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เครื่องมือเส้นทางสู่ผลกระทบ (Impact Pathway)

Input (ทรัพยากรของโครงการ)	Output (ผลผลิตตามโครงการ)	Outcome (ผลลัพธ์)		Impact ผลกระทบที่เปลี่ยนแปลงต่อเศรษฐกิจ สังคม วิถีชีวิต สิ่งแวดล้อม
		Users	Change	
งบประมาณโครงการปี 2567 จำนวน 1,600,000 บาท	จำแนกตาม Users			
โครงการที่ 1 ศักยภาพการท่องเที่ยวทางราง วิถีถิ่นเขาหลวง จังหวัดนครศรีธรรมราช โครงการที่ 2 พัฒนาคุณภาพผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยว ทางรางวิถีถิ่นเขาหลวงโดยชุมชนจังหวัดนครศรีธรรมราช โครงการที่ 3 พัฒนาโปรแกรมการท่องเที่ยว กิจกรรมการท่องเที่ยววิถีถิ่นเขาหลวง ที่สร้างสรรค์	1. ผลผลิตจากการสื่อสารการตลาดและช่องทางการตลาด ได้แก่ โลโก้ มาสคอต การท่องเที่ยว 2. ผลผลิตจากการพัฒนาผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวที่โดดเด่นสอดคล้องความต้องการของนักท่องเที่ยว 3. ผลผลิตจากกิจกรรมเส้นทางการท่องเที่ยวและโปรแกรมการท่องเที่ยวทางรางวิถีถิ่นเขาหลวงโดยโปรแกรม	1. ผู้ประกอบการในชุมชน และวิสาหกิจในชุมชน เช่น ร้านอาหาร คาเฟ่ โรงแรม ที่พัก 2. ด้านสังคม มีสำนักรักบ้านเกิด รักครอบครัว ทายาท (ลูก) กลับมาเปิดร้านที่บ้าน และมีเวลาดูแลผู้สูงอายุ (ปู่ ย่า) มากขึ้น 3. การจ้างพนักงานในร้านมากขึ้น (ใช้พนักงานในพื้นที่	1. การใช้ทรัพยากรในพื้นที่มากขึ้น(ผู้ประกอบการมีนโยบายใช้ปัจจัยการผลิตในพื้นที่จากตลาดทุกวัน) ลดการใช้ทรัพยากรจากภายนอก 2. ด้านสังคม มีสำนักรักบ้านเกิด รักครอบครัว ทายาท (ลูก) กลับมาเปิดร้านที่บ้าน และมีเวลาดูแลผู้สูงอายุ (ปู่ ย่า) มากขึ้น 3. การจ้างพนักงานในร้านมากขึ้น (ใช้พนักงานในพื้นที่	มิติสังคม สำนึกรักบ้านเกิด และความอบอุ่นในครอบครัวอบอุ่น มีเวลาอยู่กับครอบครัว มีเวลาดูแลผู้สูงอายุมากขึ้น ทำให้ค่าใช้จ่ายดูแลผู้สูงอายุลดลง มิติเศรษฐกิจ 1. มีการใช้ทรัพยากรในชุมชนมากขึ้น ลดการพึ่งพิงจากภายนอก เช่น ผู้ประกอบการใช้ปัจจัยการผลิตในพื้นที่ ได้แก่ พนักงานเพิ่มขึ้น 2. ทำให้ชาวบ้านแม่ค้าในตลาดมีรายได้เสริมและใช้เวลาว่างจากการ

Input (ทรัพยากรของ โครงการ)	Output (ผลผลิตตามโครงการ)	Outcome (ผลลัพธ์)		Impact ผลกระทบที่เปลี่ยนแปลงต่อ เศรษฐกิจ สังคม วิถีชีวิต สิ่งแวดล้อม
		Users	Change	
คุณค่า มูลค่าเพิ่มและ กระจายรายได้ให้กับชุมชน จังหวัดนครศรีธรรมราช	การท่องเที่ยว ออกแบบให้มี กิจกรรมการท่องเที่ยวในพื้นที่ 70%			ประกอบอาชีพหลัก 3. ผู้ประกอบการในชุมชนมรายได้ มากขึ้น
		2. อปท. นำไป เป็นตั้ง งบประมาณ แผนงาน โครงการ เกี่ยวกับการ ท่องเที่ยว ประจำปี งบประมาณของ เทศบาล	มีโครงการส่งเสริมการ ท่องเที่ยวของเทศบาล เมืองทุ่งสง ที่จัดไว้ในแผน งบประมาณประจำปีมาก ขึ้น	มิติเศรษฐกิจ เศรษฐกิจในพื้นที่ชุมชนในพื้นที่ เทศบาลดีขึ้น จากการท่องเที่ยว ทางราง
		3. ร้านดั้งเดิมใน ชุมชน เช่น ร้าน ชา กาแฟโบราณ สถานีรถไฟจันดี ร้านค้าที่เช่า พื้นที่ศูนย์ จำหน่ายสินค้า หน้าวัดธาตุน้อย	1. ร้านดั้งเดิมในชุมชน สามารถจำหน่ายได้อย่าง ยั่งยืนจากนักท่องเที่ยวที่ เป็นลูกค้ามากขึ้น 2. รายได้จากร้านขนม พื้นบ้านที่มาจำหน่ายร้าน ชา กาแฟ	มิติสังคม ร้านดั้งเดิมในชุมชนรายได้ยั่งยืน จากนักท่องเที่ยวที่เป็นลูกค้ามากขึ้น มิติเศรษฐกิจ 2. รายได้จากร้านขนมพื้นบ้านต้นน้ำ ที่มาจำหน่ายร้านกาแฟ
		4. ผู้ผลิตต้นน้ำ ที่ ส่งต่อวัตถุดิบ ต่อผู้ประกอบการ เช่น เกษตรกร พ่อค้าแม่ค้า กลุ่ม ผลิตภัณฑ์ชุมชน ที่ผลิตสินค้าส่งต่อ ให้แก่ ผู้ประกอบการ (ร้านน้ำชา กาแฟ รับขนมจากกลุ่ม ผลิตภัณฑ์ชุมชน มาขายที่ร้าน)	1. เกษตรกรมีอาชีพเสริม จากการปลูกผักส่งต่อให้ ผู้ประกอบการหรือนำมา ขายในตลาดได้มากขึ้น 2. กลุ่มผลิตภัณฑ์ชุมชน ผลิตสินค้า เช่น ขนม เครื่องแกง ขายต่อให้ ให้แก่ผู้ประกอบการ ได้มากขึ้น	มิติเศรษฐกิจ มูลค่าทางเศรษฐกิจภายในชุมชน เพิ่มขึ้นจากห่วงโซ่อุปทาน (การใช้ ทรัพยากรในชุมชนลดการพึ่งพิง ภายนอก)
		5. หน่วยงาน ราชการ เช่น ตำรวจ สาธารณสุข ผู้นำชุมชน ภาคราชการ สนับสนุนบริการ การท่องเที่ยว (เกิดอาสาสมัคร)	(มิติสังคม) มีการให้ ความสำคัญกับการรักษา ความสะอาดและความ ปลอดภัยมากยิ่งขึ้น	จำนวนอาสาสมัครเพิ่มมากขึ้น (อาสาสมัครความปลอดภัย (อพปร.) ความสะอาด) สามารถทดแทน รายจ่ายในการจ้างที่เป็นตัวเงินได้
		6. กลุ่มผลิตภัณฑ์ ชุมชนต้นน้ำ ได้แก่ กลุ่ม วิสาหกิจชุมชน	มีการอนุรักษ์รักษา ทรัพยากรธรรมชาติมากขึ้น และใช้เศรษฐกิจหมุนเวียน ในชุมชนมากขึ้น	มิติทรัพยากรธรรมชาติ 1. กลุ่มผลิตภัณฑ์ชุมชนมีการใช้ปัจจัย การผลิตมากขึ้น และทำให้กลุ่มกลุ่ม วิสาหกิจมีรายได้เพิ่มขึ้น

Input (ทรัพยากรของ โครงการ)	Output (ผลผลิตตามโครงการ)	Outcome (ผลลัพธ์)		Impact ผลกระทบที่เปลี่ยนแปลงต่อ เศรษฐกิจ สังคม วิถีชีวิต สิ่งแวดล้อม
		Users	Change	
		สวนชั้น		2. สมาชิกมีรายได้จากใบขึ้น 3. สมาชิกมีรายได้จากการขายต้นกล้า ต้นชั้นที่จำหน่าย
		7. วัดธาตุน้อย และวัดสวนชั้น	มิติสังคมประเพณีวัฒนธรรม 1. นักท่องเที่ยวเข้าเยี่ยมชม ชมวัดธาตุน้อย มากขึ้น 2. ทรัพยากรในการใช้ เยี่ยมชมวัดมากขึ้น	1. รายได้ของวัดเพิ่มขึ้น 2. วัดจ้างคนในการบริหารจัดการมาก ขึ้น เช่น คนทำความสะอาด เป็นต้น 3. ทรัพยากรที่ใช้ในการเยี่ยมชมวัด มากขึ้น เช่น ดอกไม้ รูปเทียน 4. รายได้จากการจำหน่ายวัตถุมงคล มากขึ้น

3. การกำหนดมูลค่าทางการเงินในขั้นตอนการหาหลักฐานของผลลัพธ์และการกำหนดมูลค่าทางการเงินจะต้องระบุตัวชี้วัด และชี้แจงแนวทางในการเก็บรวบรวมข้อมูล พร้อมทั้งระบุมูลค่าของผลลัพธ์ที่สร้างจากขั้นตอนของการกำหนดแผนที่ผลลัพธ์ จะเห็นได้ว่าผลผลิต ผลลัพธ์ และผลกระทบที่เกิดขึ้นของโครงการมีอยู่ด้วยกันทั้งสิ้น 3 การเปลี่ยนแปลง คือ 1) มิติเศรษฐกิจ 2) มิติสังคมและประเพณีวัฒนธรรม และ 3) มิติทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ในการกำหนดตัวชี้วัดทั้งรูปแบบ SROI เพื่อวัดผลลัพธ์ของโครงการจะต้องกำหนดตามความเปลี่ยนแปลงทั้ง 3 รูปแบบข้างต้น ซึ่งยึดตามแผนที่ผลลัพธ์ที่ตั้งขึ้นในขั้นตอนนี้เป็นขั้นตอนการดำเนินงานของคณะผู้ประเมินโดยมุ่งเน้นการรวบรวมข้อมูลตามตัวชี้วัดดังตารางที่ 3 ต่อไปนี้

ตารางที่ 3 ผลประโยชน์ของโครงการจากการกำหนดตัวชี้วัด และการวิเคราะห์ข้อมูลตามการเปลี่ยนแปลงเพื่อการประเมินผลตอบแทนทางสังคมของโครงการ จำแนกตามเส้นทางการท่องเที่ยว

1. สถานีรถไฟนาบอนและสถานีรถไฟคลองจิ่ง

ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย	ผลผลิต	ผลลัพธ์	ตัวชี้วัด	การเก็บ ข้อมูล	วิธีคำนวณ	แปลงเป็นค่าเงิน (PROXY) คิดเป็นต่อปี
1. ผู้ประกอบการ	รายได้เพิ่มขึ้นจาก ผลผลิตการตลาด และประชาสัมพันธ์ การท่องเที่ยว	1. ร้านกรักบ้านเกิด 2. การจ้างพนักงาน ในร้านมากขึ้น	- จำนวนวัน/ชั่วโมงที่ เปิดร้าน - เพิ่มขึ้น จำนวนพนักงานที่จ้าง ในพื้นที่	สัมภาษณ์ ผู้ประกอบการ	1. จำนวนวัน* รายได้ (คำนวณต่อเป็นต่อ เดือนและต่อปี) 2. จำนวนวันทำงาน* ค่าแรง*จำนวน (คำนวณต่อเป็นต่อ เดือนและต่อปี) จำนวนวันออกร้าน* รายได้ต่อวัน	960,000 302,400
2. ชุมชนในพื้นที่ วิจัยอนุรักษ์รักษ์ ประเพณีวัฒนธรรม เพิ่มขึ้น(ครอบครัว คนไทยเชื้อสายจีน ในพื้นที่)		3.รายได้ช่วงเทศกาล ตามประเพณีเพิ่ม มากขึ้น	รายได้จากการ ออกร้านในงาน ประเพณีไหว้พระจันทร์ ตรุษจีน (มียอดขายเพิ่มขึ้น) มีการใช้ปัจจัยการผลิตใน พื้นที่ ทำให้เกษตรกร มีรายได้เสริมจากการ ปลูกผักเป็นรายได้เสริม และใช้เวลาว่าง จากงานหลักจากการ กรีดยาง			240,000

ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย	ผลผลิต	ผลลัพธ์	ตัวชี้วัด	การเก็บข้อมูล	วิธีคำนวณ	แปลงเป็นค่าเงิน (PROXY) คิดเป็นต่อปี
3. คนในชุมชน เช่น เกษตรกรมีรายได้มากขึ้นจากผลผลิตที่เป็นอาชีพเสริมใช้เวลาว่างเกิดประโยชน์	สนับสนุนบริการการท่องเที่ยวจากผลผลิตแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยว	4. การใช้ทรัพยากรในพื้นที่มากขึ้น			จำนวนวัตถุดิบ เช่น ผักต่าง ๆ ที่ต้องใช้ต่อวันเพิ่มขึ้น *ราคาเฉลี่ย (คำนวณต่อเป็นต่อเดือนและต่อปี)	172,800
4. ภาครัฐราชการ		5. จำนวนอาสาสมัครเพิ่มมากขึ้นจากอาสาสมัครอาสาสมัครและอาสาสมัคร				1,080,000
5. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น		5. อบท. นำไปเป็นแผนงานโครงการประจำปีของ	อาสาสมัครสามารถทดแทนรายจ่ายในการจ้างแรงงานที่เป็นตัวเงินงบประมาณตามแผนงานโครงการส่งเสริมการท่องเที่ยวขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นนาบอนเป็น (Attribute*)	สัมภาษณ์หัวหน้าส่วนราชการ	จำนวนอาสาสมัครที่เพิ่มขึ้น*อัตราค่าแรง (ถ้าจ้างงาน) (คำนวณต่อเป็นต่อเดือนและต่อปี) งบประมาณตามแผนงานโครงการประจำปีของ อบท.	500,000
6. ภาคประชาชนและผู้นำชุมชน	ผลผลิตจากกิจกรรมอบรมมัคคุเทศน์	6. ประชาชนในชุมชนที่เป็นมัคคุเทศน์ตามธรรมชาติ (คนในพื้นที่ที่มีน้ำใจมีจิตอาสา)	สามารถทดแทนรายจ่ายในการจ้างที่เป็นตัวเงิน	สัมภาษณ์ภาคประชาชนในชุมชนได้แก่ผู้ใหญ่บ้าน	จำนวนมัคคุเทศน์อาสา *อัตราค่าแรง ถ้าจ้างงาน *จำนวนวัน/เดือน (คำนวณต่อเป็นต่อเดือนและต่อปี)	270,000
รวม						3,525,200

2. สถานีรถไฟจนถึงสถานีรถไฟวัดธาตุน้อย

ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย	ผลผลิต	ผลลัพธ์	ตัวชี้วัด	การเก็บข้อมูล	วิธีคำนวณ	แปลงเป็นค่าเงิน (PROXY) คิดเป็นต่อปี
1. วัดธาตุน้อย	จากเส้นทางการท่องเที่ยวสถานีวัดธาตุน้อย	จากเส้นทางการท่องเที่ยวสถานีวัดธาตุน้อย ทำให้นักท่องเที่ยวเข้าเยี่ยมชมวัดธาตุน้อยมากขึ้น	1. รายได้ของวัดเพิ่มขึ้น	สัมภาษณ์กรรมการวัดธาตุน้อย ผู้ใหญ่บ้าน และร้านค้าขายของบริเวณวัดธาตุน้อย	1. รายได้ต่อสัปดาห์ที่เพิ่มขึ้น (คำนวณต่อเป็นต่อเดือนและต่อปี)	960,000
			2. วัดจ้างคนในการบริหารจัดการมากขึ้น เช่น คนทำความสะอาด เป็นต้น		2. คนงานที่ทำงานที่วัดมีรายได้เพิ่มขึ้น	540,000
			3. ทรัพยากรที่ใช้ในการเยี่ยมชมวัดมากขึ้น เช่น ดอกไม้รูปเทียน		ดอกไม้ รูปเทียน วันพระใหญ่ เดือนละ 2 ครั้ง	48,000
			4. รายได้จากการจำหน่ายวัตถุมงคลมากขึ้น		รายได้วัตถุมงคล เดือนละ 20000 บาท เพิ่มเป็น 30000 บาท	120,000

ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย	ผลผลิต	ผลลัพธ์	ตัวชี้วัด	การเก็บข้อมูล	วิธีคำนวณ	แปลงเป็นค่าเงิน (PROXY) คิดเป็นต่อปี
2. กลุ่มผลิตภัณฑ์ วิสาหกิจชุมชนเกษตร ยั่งยืนตำบลสวนขัน	1. รายได้เพิ่มขึ้น	1. กลุ่มจำหน่ายสินค้ามีรายได้เพิ่มขึ้น	รายได้ของกลุ่มวิสาหกิจเพิ่มขึ้น	สัมภาษณ์ ประธาน กรรมการ และ สมาชิก กลุ่มวิสาหกิจชุมชน กรรมการ สมาชิกกลุ่ม	1. เดิม 25,000 บาท เพิ่มเป็น 30,000 บาท เพิ่มขึ้น 5000 บาท/เดือน	60,000
	2. สมาชิกกลุ่มมีรายได้เพิ่มขึ้น มีรายได้จากอาชีพเสริม	สมาชิกของกลุ่มมีรายได้เพิ่มขึ้น	สมาชิกของกลุ่มแต่ละคนมีรายได้เพิ่มขึ้นจากผลผลิตและจำหน่ายเพิ่มขึ้น		2. สมาชิกจำนวน 60 คนมีรายได้เพิ่มขึ้นประมาณ 20%	648,000
		3. ต้นไม้เอกภักษ์ คือ ต้นขันทองมณีได้นำมาใช้ประโยชน์มากขึ้น ในการนำมาทำผ้าบาติกและผ้ามัดย้อม (มีติหรรพยากร)	สมาชิกมีรายได้จากการแปรรูปใบขันทองเป็นผลิตภัณฑ์		ใบขันทอง กก ละ 20 วันละ 50 กก เพิ่มขึ้นเป็น 60 กก ต่อวัน	72,000
			สมาชิกมีรายได้จากต้นกล้วยต้นขันทองที่จำหน่าย		จำหน่ายต้นละ 59 บาท จาก 100 ต้น เป็น 120 ต้นต่อเดือน	14,160
3. วัดสวนขัน	รายได้เพิ่มขึ้นจากเส้นทางการท่องเที่ยวสถานีวัดสวนขัน	1. รายได้จากนักท่องเที่ยวเข้าเยี่ยมชมวัดสวนขันมากขึ้น	1. รายได้ของวัดเพิ่มขึ้นจากนักท่องเที่ยวเข้าเยี่ยมชมวัดสวนขันมากขึ้น 1.1 วัดอุ้มผางเพิ่มขึ้น 1.2 กิจกรรมทำบุญตามประเพณี หิ้วปิ่นโตเข้าวัดของชมรมของผู้สูงอายุที่	สัมภาษณ์ กรรมการวัด สวนขัน ผู้ใหญ่บ้าน	1.รายได้ต่อเดือนของวัดเพิ่มขึ้นจากเดือนละ 150,000 บาท เพิ่มเป็น 180,000 บาท เพิ่มขึ้น 30,000 บาท ต่อเดือน	360,000
		2. คนในชุมชนเข้าวัดมากขึ้น (มีติสังคมวัฒนธรรม) (ค่อยหักลบ เป็น Deadweight)			2. คนเข้าวัดทุกในวันพระใหญ่ จำนวนคน 150 คน ค่าใช้จ่ายปิ่นโต ทำบุญต่อคน 300 บาท	1,080,000
4. ร้านชากาแฟโบราณ บริเวณใกล้เคียง สถานีรถไฟจันดี	1. รายได้เพิ่มขึ้น	1. นักท่องเที่ยวที่เป็นลูกค้ามากขึ้น	1.รายได้ของร้านชากาแฟโบราณเพิ่มขึ้น	สัมภาษณ์ร้านชากาแฟที่ สถานีรถไฟ	1. รายได้เพิ่มขึ้น 20% เดิม 3000 บาท/วัน เป็น 3,600 บ./วัน (เพิ่มขึ้น 600 บาทต่อวัน)	216,000
		2. รายได้จากร้านขนมพื้นบ้านที่จำหน่ายร้านกาแฟ	2.รายได้จากร้านขนมพื้นบ้านที่จำหน่ายร้านกาแฟ		ขนมวันละ 600 บาท เพิ่มเป็น 800 บาท (เพิ่มขึ้น 300 บาทต่อวัน)	108,000
รวม						4,226,160

3. สถานีรถไฟทุ่งสง

ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย	ผลผลิต	ผลลัพธ์	ตัวชี้วัด	การเก็บข้อมูล	วิธีคำนวณ	แปลงเป็นค่าเงิน (PROXY) คิดเป็นต่อปี
1. ผู้ประกอบการร้านอาหาร คาเฟ่ และที่พัก	1. รายได้เพิ่มขึ้นจากเส้นทางการท่องเที่ยวของโครงการ	1. ครอบครัวอบอุ่น รักครอบครัว ผู้ประกอบการมีรายได้มากขึ้น ทำให้ขยายกิจการและลูกหลานมาช่วยดูแลกิจการและมีผลทำให้มีเวลาดูแลผู้สูงอายุ มากขึ้น	ค่าใช้จ่ายดูแลผู้สูงอายุ ต่อเดือน (ได้ลดค่าใช้จ่ายลง)	สัมภาษณ์ผู้ประกอบการ	จำนวนเดือน* ค่าจ้างคนดูแลผู้สูงอายุ* 2 คน	4,320,000
	2. การใช้ทรัพยากรในพื้นที่ ใช้ทรัพยากรในชุมชนมากขึ้น ทำให้ต้นทุนลดลง	2. การจ้างพนักงานในร้านมากขึ้น (ใช้พนักงานในพื้นที่)	จ้างพนักงานในร้านเพิ่มขึ้น 2 เท่า	สัมภาษณ์ผู้ประกอบการ	จำนวนเดือน* เงินเดือน *จำนวนพนักงาน (เงินเดือน 12,000 ต่อเดือน)	3,456,000
		3. การใช้ทรัพยากรในพื้นที่ โดยผู้ประกอบการมีนโยบายใช้ปัจจัยการผลิตในพื้นที่ โดยซื้อวัตถุดิบที่ตลาดสดทุกวัน	มีการใช้ปัจจัยการผลิตในพื้นที่ ทำให้ชาวบ้านนำมาขายในตลาดมีรายได้ เป็นรายได้เสริมและใช้เวลาว่างจากการประกอบอาชีพหลัก	สัมภาษณ์ผู้ประกอบการ แม่ค้าในตลาดสดทุ่งสง	ใช้จ่ายที่ตลาดเพิ่มขึ้น ทำให้ชาวบ้านนำมาขายในตลาดมีรายได้ ร้อยละ 30	540,000
รวม						8,316,000

จากตารางที่ 3 เน้นผลลัพธ์ทางสังคมที่จับต้องได้ (Social Value): ข้อมูลชี้ให้เห็นว่าประโยชน์สูงสุดไม่ได้อยู่ที่ตัวเงินเพียงอย่างเดียว แต่อยู่ที่ "คุณภาพชีวิตคนในชุมชน" เช่น การที่ลูกหลานไม่ต้องย้ายถิ่นฐานไปทำงานที่อื่น (เช่น ทำให้ครอบครัวอบอุ่น) และการลดภาระค่าใช้จ่ายในการจ้างคนดูแลผู้สูงอายุ ซึ่งถูกนำมาคำนวณเป็นมูลค่าทางเศรษฐกิจที่สูงมาก

4. การวิเคราะห์และกำหนดกรณีฐาน การวิเคราะห์ผลกระทบนั้นจำเป็นต้องมีการพิจารณากรณีฐาน (Base Case Scenario) ด้วยผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นบางส่วนอาจไม่ได้เกิดจากกิจกรรมของโครงการ แต่เกิดขึ้นเนื่องจากอาจมีปัจจัยภายนอกอื่น ๆ ดังนั้นกำหนดกรณีฐานของการวิเคราะห์ผลตอบแทนทางสังคมคือ การหักออกเพื่อไม่กล่าวอ้างผลลัพธ์เกินจริงได้ ตามหลักปฏิบัติของ SROI Network (2022) (1) ผลลัพธ์ส่วนเกิน (Deadweight) (2) ผลลัพธ์ทดแทน (Displacement) (3) ผลจากปัจจัยอื่น (Attribution) และ (4) อัตราการลดลง (Drop off) อย่างไรก็ตามโครงการที่ประเมินนี้เป็นโครงการสิ้นสุดภายใน 1 ปี จึงไม่ได้พิจารณาถึงกรณีอัตราการลดลง รายการกรณีฐานมีดังนี้

ตารางที่ 4 การวิเคราะห์กรณีฐาน

รายการกรณีฐาน	ผลลัพธ์	คิดเป็นมูลค่า
1. ผลกระทบส่วนเกิน (Deadweight) ของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย		
1. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เทศบาลจันดี	องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้ตั้งงบประมาณโครงการประจำปีของ อบท. ถึงแม้ไม่มีโครงการวิจัยนี้	500,000
2. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เทศบาลนาบอน	องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้ตั้งงบประมาณโครงการประจำปีของ อบท. ถึงแม้ไม่มีโครงการวิจัยนี้	500,000
3. ชุมชนคนไทยเชื้อสายจีน	การใช้จ่ายของชุมชน และทำให้ผู้ประกอบการมีรายได้เพิ่มขึ้นในช่วงเทศกาลตามประเพณีอยู่แล้ว ถึงแม้ไม่มีโครงการวิจัยนี้	240,000
2. ผลจากปัจจัยอื่น (Attribution) ของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย		
1. วัดธาตุน้อย	รายได้ของวัดจากการขายวัตถุมงคล ถึงแม้ไม่มีโครงการวิจัยนี้	120,000
2. วัดสวนขัน	1. รายได้ของวัดจากวัตถุมงคล ถึงแม้ไม่มีโครงการวิจัยนี้ 2. รายได้จากนักท่องเที่ยวเข้าเยี่ยมชมวัดมากขึ้น ผลลัพธ์ที่เพิ่มขึ้นนั้นเกิดจากการดำเนินงานของหน่วยงานหรือโครงการอื่น ๆ	
	3. คนในชุมชนเข้าวัดมากขึ้นจากกิจกรรมเข้าวัดในวันสำคัญทางประเพณีต่าง ๆ ผลลัพธ์ที่เพิ่มขึ้นนั้นเกิดจากการดำเนินงานของหน่วยงานหรือโครงการอื่น ๆ	1,080,000
รวมทั้งสิ้น		2,800, 000

จากตารางที่ 4 ผลรวมของรายการกรณีฐานทั้งหมด เป็น 2,800,000 บาท โดยโครงการท่องเที่ยวทางรางวิถีถิ่นเขาหลวง เป็นการดำเนินโครงการภายใน 1 ปี จึงยังไม่พิจารณากรณีอัตราการลดลง (Drop off) เมื่อคำนวณหามูลค่าปัจจุบันสุทธิ (Net Present Value-NPV) ของรายการกรณีฐาน มีมูลค่าปัจจุบันสุทธิ (NPV) ของกรณีฐานเท่ากับ 2,660,000 บาท

5. การคำนวณผลตอบแทนทางสังคมของโครงการท่องเที่ยวทางรางวิถีถิ่นเขาหลวง

ตารางที่ 5 ผลตอบแทนทางสังคมของโครงการท่องเที่ยวทางรางวิถีถิ่นเขาหลวง

ผลตอบแทนทางสังคม (จำแนกตามพิกัดรอบสถานีรถไฟ)	ผลตอบแทนทางสังคม
สถานีรถไฟนาบอนและสถานีรถไฟคลองจิ่ง	3,525,200.00
สถานีรถไฟจันดีถึงสถานีรถไฟวัดธาตุน้อย	4,226,160.00
สถานีรถไฟทุ่งสง	8,316,000.00
รวมเป็นมูลค่าทั้งสิ้น	16,067,360.00

จากตารางที่ 5 เป็นการสรุปผลประโยชน์ของโครงการจากการกำหนดตัวชี้วัด การเก็บข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูลตามการเปลี่ยนแปลงเพื่อการประเมินผลตอบแทนทางสังคมของโครงการ โดยแปรผลเป็นผลตอบแทนทางสังคมของโครงการท่องเที่ยวทางรางวิถีถิ่นเขาหลวง รวมเป็นมูลค่าทั้งสิ้น 16,067,360.00 บาท

6. ผลการวิเคราะห์ผลตอบแทนทางสังคมจากการลงทุน (SROI) ของโครงการจัดการท่องเที่ยวทางรางวิถีถิ่นเขาหลวง ในการวิเคราะห์ผลตอบแทนทางสังคมจากการลงทุน (SROI) เป็นการแปรต้นทุนโครงการและผลลัพธ์ทางสังคมที่เกิดจากการลงทุนในรูป “มูลค่าทางการเงิน” ซึ่งการคำนวณนั้นจะใช้เครื่องมือในการวิเคราะห์ทางการเงินที่สำคัญ ดังนี้ (1) Net Present Value (NPV) โดยการวิเคราะห์ผลต่างของ Present Value (มูลค่าปัจจุบัน) เพื่อวิเคราะห์ความเป็นไปได้ของโครงการ ซึ่งในทางทฤษฎีแล้วควรเลือกลงทุนในโครงการที่มีค่า NPV เป็นบวก ทั้งนี้โครงการจัดการท่องเที่ยวทางรางวิถีถิ่นเขาหลวง เป็นโครงการวิจัยที่ดำเนินการเพียงปีเดียว จึงไม่ได้คำนวณ NPV ของปีต่อ ๆ ไป และ (2) Calculating the ratio โดยผลการวิเคราะห์สัดส่วนความคุ้มค่าของผลตอบแทนทางสังคม

จากการลงทุน โดยคำนวณสัดส่วนระหว่างผลตอบแทนทางสังคมที่ได้รับ กับค่าใช้จ่ายตลอดทั้งโครงการ ซึ่งอัตราส่วน
 ความมากกว่า 0 ซึ่งแสดงถึงความคุ้มค่าในการลงทุน

ตารางที่ 6 สรุปผลการวิเคราะห์ผลตอบแทนทางสังคมจากการลงทุนของโครงการ

อัตราการคิดลด (Discount rate) 5.0%			
ค่าใช้จ่ายที่เป็นต้นทุน โครงการ (บาท) Costs (THB)	ผลตอบแทน (บาท) Benefits (THB)	มูลค่าปัจจุบันสุทธิ (บาท) Net Present Value; NPV (THB)	มูลค่าผลตอบแทนทางสังคมต่อ จำนวนเงินที่ลงทุน (SROI)
1,600,000.00	16,067,360.00	15,263,992.00	7.88

ในการคำนวณหาอัตราส่วนผลตอบแทนทางสังคมจากการลงทุน (SROI) โดยเปรียบเทียบจากมูลค่าปัจจุบัน
 ทั้งหมด จำนวน 15,263,992.00 บาท กับมูลค่าการลงทุนที่ใช้ไป จำนวน 1,600,000.00 บาท พบว่า ทุก 1 บาท
 ที่ลงทุนในของโครงการท่องเที่ยวทางรางวิถีถิ่นเขาหลวง สามารถสร้างประโยชน์ทางสังคมด้วยมูลค่า 7.88 บาท ทั้งนี้
 มีการคิดอัตราการคิดลด (Discount rate) จากอัตราผลตอบแทนพันธบัตรรัฐบาลเฉลี่ยของประเทศไทย คือ ร้อยละ 5.0

อภิปรายผล

จากการดำเนินงานโครงการการประเมินผลกระทบทางเศรษฐกิจและสังคมจากการท่องเที่ยวทางรางวิถีถิ่น
 เขาหลวง จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยมีผลตอบแทนทางสังคมจากการลงทุน (SROI) มีค่า 7.88 นั่นคือ เงินมูลค่า
 1 บาท ที่ลงทุนเข้าไปในโครงการ สามารถทำประโยชน์ต่อสังคมมีมูลค่าเพิ่มถึง 7.88 เท่าของเงินที่ลงทุน ซึ่งแสดง
 ให้เห็นถึงความสัมพันธ์ในเชิงบวกของการลงทุนทางสังคมต่อการพัฒนาและส่งเสริมสังคมในพื้นที่ดังกล่าว
 ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยเรื่อง ผลตอบแทนทางสังคมผ่านการท่องเที่ยวชุมชน เสริมพลังความเป็นไปได้ในการแก้ไข
 ปัญหาครัวเรือนยากจน ภายใต้โครงการท่องเที่ยวชุมชนแก่นจันทน์ ยลวิถีเมืองลุง ของ Seeputsuk, Leelaprasertsil,
 Thanapitak, & Thongsong (2024) โดยมีผลตอบแทนทางสังคมจากการลงทุน มีค่า 1.98 ซึ่งเป็นผลตอบแทน
 ในเชิงบวกเหมือนกัน ซึ่งให้เห็นว่า การดำเนินของโครงการมีประโยชน์ต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ช่วยสร้างงาน สร้างอาชีพ
 กระจายรายได้ในชุมชน สร้างความยั่งยืนให้คนในชุมชน สร้างความเข้าใจในกลไกการเรียนรู้และกระบวนการมีส่วนร่วม
 ในการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน

อย่างไรก็ตามค่า SROI ในงานวิจัยนี้เป็นการประเมิน SROI ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคต (Ex-Ante
 Evaluations) มีค่าเท่ากับ 7.88 แต่ค่า SROI ของโครงการวิจัยท่องเที่ยวชุมชนแก่นจันทน์ ยลวิถีเมืองลุง เป็นการประเมิน
 เมื่อเสร็จสิ้นโครงการแล้ว (Ex-post Evaluation) มีค่าเท่ากับ 1.98 ที่แตกต่างกันเนื่องด้วยในการประเมินแบบ
 Ex-Ante Evaluations นั้นเป็นผลประโยชน์ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นใน 5 ปี ข้างหน้า ทำให้ค่า SROI จะมากกว่าแบบ
 ประเมินเมื่อเสร็จสิ้นโครงการแล้ว ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยจากโครงการวิจัยเพื่อพัฒนาพื้นที่เพื่อแก้ไขปัญหา
 ความยากจน แบบเบ็ดเสร็จและแม่นยำในพื้นที่จังหวัดชัยนาท ของ Tien-ngam (2023) โดยมีค่า SROI แบบ Ex-Ante
 Evaluations เท่ากับ 1.61 แต่ค่า SROI แบบ Ex-post Evaluation เท่ากับ 1.36

อีกทั้งผลการวิจัยนี้ยังสอดคล้องกับผลการวิจัยเรื่อง การประเมินผลลัพธ์และผลกระทบโครงการวิจัยพัฒนา
 แหล่งท่องเที่ยวและผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวฐานรากและการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ของ Kuldilok,
 Premasathian, & Limsombunchai (2024) พบว่า โดยมีผลตอบแทนทางสังคมจากการลงทุน (SROI) โดยมีค่า
 เท่ากับ 5.51 โดยปัจจัยที่สำคัญที่ทำให้ได้ผลตอบแทนทางสังคมในเชิงบวก มาจากการพัฒนาศักยภาพของคนในชุมชน
 โดยการพัฒนาการจัดการองค์ความรู้การท่องเที่ยวให้แก่ชุมชน การพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวโดยจัดเป็นการ
 ออกแบบโปรแกรมการท่องเที่ยวที่สร้างสรรค์มูลค่าเพิ่มการท่องเที่ยวให้กับชุมชน การสร้างและพัฒนาอาชีพ
 การต่อยอดผลิตภัณฑ์ชุมชนที่ใช้วัตถุดิบท้องถิ่น เช่น ของที่ระลึก และการยกระดับที่พักและโรงแรมให้มีมาตรฐาน
 เพิ่มขึ้นในชุมชน ก่อให้เกิดรายได้เพิ่มขึ้นและสร้างความยั่งยืนให้แก่คนในชุมชน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

จากผลการวิจัยนี้โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจากการดำเนินงานโครงการโดยตรง และได้ผลตอบแทนทางสังคมจากการลงทุน (SROI) มีค่า 7.88 ซึ่งคุ้มค่าในการการดำเนินงานมาก แต่จำเป็นต้องได้รับการสนับสนุนเพิ่มเติมจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬา จังหวัดนครราชสีมา เป็นต้น สามารถใช้การจัดการท่องเที่ยวทางรางเป็นแนวทางในการกำหนดนโยบายสาธารณะหรือโครงการพัฒนาเพื่อยกระดับเศรษฐกิจและสังคม ในการยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนของประชาชนได้เป็นอย่างดี

ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้ประโยชน์

การประเมินผลตอบแทนทางสังคมจากการลงทุนในครั้งนี้ ได้มีการออกแบบเครื่องมือสำหรับการประเมินเป็นระบบตามหลักการประเมิน SROI โดยไม่ได้ประเมินเฉพาะตัวชี้วัดที่มีค่าแทนทางการเงินโดยตรงเท่านั้น แต่ให้ความสำคัญกับคุณค่าของตัวชี้วัดที่เป็นผลลัพธ์ทางสังคมที่เป็นนามธรรมด้วย และมีการป้องกันการประเมินผลลัพธ์ที่เกินจริง จึงสามารถใช้เป็นแบบอย่างเพื่อการประเมินผลตอบแทนทางสังคมจากการดำเนินโครงการหรือกิจกรรมที่มีลักษณะเดียวกันนี้ได้

ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

การประเมิน SROI นี้มีระยะเวลาการประเมินจำกัดภายใน 1 ปี ดังนั้นการวิจัยครั้งต่อไปควรมีการขยายการจัดเก็บข้อมูลกับกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินโครงการหรือกิจกรรมให้มากขึ้น เพื่อจะได้ผลลัพธ์ทางสังคมที่ครอบคลุมมากขึ้น

Reference

- Achavanuntakul, S., & Yamla-or, P. (2018). *Handbook for Social Impact Assessment and Social Return on Investment*. The Thailand Research Fund (TRF). (in Thai)
- Buathong, S., Srakawee, K., & Panichareon, B. (2022). *Social Impact Assessment (SIA) and Social Return on Investment (SROI) Handbook (2nd ed.)*. Puey Ungphakorn School of Development Studies. (in Thai)
- Chantavanich, S. (2008). *Qualitative research methods*. Bangkok: Chulalongkorn University. (in Thai)
- Chumnani, P. (2018). *Social return on investment in a crab hatchery learning center in Thailand*. Bangkok: Thammasat University. (in Thai)
- Jullasikkee, M. (2020). Thainess tourism by cultural railway route. *Journal of Thai Hospitality and Tourism*, 15(1), 85-94. (in Thai)
- Kuldilok, K., Premasathian, A., & Limsombunchai, W. (2024). Outcomes and impact assessment of development and community tourism and product development for supporting grassroots economy and wellness tourism. *Applied Economics, Management and Social Sciences*, 1(1), 84-103. (in Thai)
- Mazzocchi, J., et al. (2023). Social Return on Investment (SROI) in sustainable tourism: A case study approach. *Journal of Sustainable Tourism*, 31(4), 567-585.
- Nakhon Si Thammarat Provincial Office of Tourism and Sports. (2021). *Tourism strategic development plan of Nakorn Si Thammarat Province*. Retrieved 2024, July 31, from https://nakhonsi.mots.go.th/ewt_dl_link.php?nid=769. (in Thai)

- Seeputsuk, D., Leelaprasertsil, W., Thanapitak, W., & Thongsong, B. (2024). Evaluating social return on investment (SROI) through community tourism: Enhancing the feasibility of addressing household poverty. *Journal of Social Development Research and Practice*, 1(2), 52-70. (in Thai)
- SROI Network. (2022). *A guide to Social Return on Investment*. Retrieved 2024, July 25, from <https://static1.squarespace.com/static/60dc51e3c58aef413ae5c975/t/60f7fa286b9c6a47815bc3b2/1626864196998/The-SROI-Guide-2012.pdf>.
- Tien-ngam, S. (2023). *Area Based Development Research for Comprehensive Poverty Solution: Case Study in Chainat Province*. (Research report) Bangkok: Chandrakasem Rajabhat University. (in Thai)
- Viratchai, N. (2010). *Curriculum research and instruction: Unit 10 analytical statistics quantitative*. Bangkok: Sukhothai Thammathirat Open University. (in Thai)
- Worapat, M., Tossawut, T., & Kankraisri, P. (2024). The social return on investment (SROI) evaluation of cultural entrepreneur development activities in Ban Pho District, Chachoengsao. *Journal of Graduate Studies Network in Northern Rajabhat Universities*, 14(1), 21-38. (in Thai)

ผู้เขียน

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิชิต จรุงสุจริตกุล

คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช

เลขที่ 1 หมู่ที่ 4 ตำบลท่าจั่ว อำเภอมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช 80280

E-mail: wichit_jar@nstru.ac.th

อาจารย์ ดร.ชฎาภรณ์ ณ นคร

คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช

E-mail: chadaphorn_nak@nstru.ac.th

อาจารย์ ดร.กาญจนพรรณ จรพงศ์

คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช

เลขที่ 1 หมู่ที่ 4 ตำบลท่าจั่ว อำเภอมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช 80280

E-mail: kanjanapan_jar@nstru.ac.th

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มลลิกา คงแก้ว

คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช

เลขที่ 1 หมู่ที่ 4 ตำบลท่าจั่ว อำเภอมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช 80280

E-mail: manlika_Kho@nstru.ac.th

